

Radiotherapeut
Hendrik Martijn
blijkt bij pensioen
terug op
20 jaar IORT

'Het was geen kunststukje van mij alleen'

In 1994 behandelden radiotherapeut dr. Hendrik Martijn en zijn collega's de eerste patiënt met zogenoemde Intra-Operatieve RadioTherapie, bestraling tijdens de operatie. Nu, twintig jaar later, is het Catharina Ziekenhuis een toonaangevend centrum als het gaat om IORT bij endeldarmkanker en zijn de overlevingskansen spectaculair gestegen.

Martijn is deze zomer met pensioen gegaan. Met een tevreden gevoel blikt hij terug op wat bereikt is. "In 1987 werd ik radiotherapeut in het Catharina Ziekenhuis. Er bestond toen al een onderzoeksverband met het Universitair Medisch Centrum Groningen naar IORT, een bestralingstechniek die in de VS en Japan werd toegepast. Ik heb het geluk gehad dat ik vanuit het Catharina Ziekenhuis aan kon haken bij dat onderzoek."

Vertrouwen

Het duurde uiteindelijk zeven jaar voordat de eerste IORT in het Catharina Ziekenhuis plaatsvond en in 1994 werd de techniek voor het eerst toegepast. Martijn: "Om een goede start te maken, moesten specialisten in de IKZ-regio (Integraal Kankercentrum Zuid) vertrouwen in ons krijgen en hun patiënten naar ons willen doorverwijzen. Dat vertrouwen kregen we. Onder de vlag van het IKZ zijn chirurgen, internisten en radiotherapeuten samen aan tafel zitten om protocollen te maken. Dat is het mooie van IORT: het is geen kunststukje van de radiotherapeut alleen, ook niet van de chirurg alleen, het is een samenspel tussen internist, oncoloog, radiotherapeut, chirurg, fysicus. En van de verwijzers die jou hun patiënten toevertrouwen in de wetenschap dat zij hun patiënten ook weer terugzien."

Catharina Ziekenhuis in kopgroep

“Wij zaten in de kopgroep hier in het Catharina Ziekenhuis, maar we zijn de protocollen blijven doorontwikkelen. In het huidige protocol starten we met vijf weken lang vijf keer per week vooraf bestralen in combinatie met chemotherapie om de tumor zo klein mogelijk te maken voor de operatie. Vervolgens verwijderen we ongeveer 6 -10 weken later de tumor via een speciale operatietechniek. Dat is in het kleine bekken een verschrikkelijk precieze aangelegenheid. Daarna wordt IORT toegepast: zo precies mogelijk wordt het gebied kort en intensief bestraald – terwijl de patiënt dus ‘open’ ligt – op de plaats waar de tumor gezeten heeft.”

Niet-operabel

IORT bleek een uitkomst voor twee groepen patiënten: mensen die endeldarmkanker hebben en bij wie de tumor na operaties of bestralingen toch terugkeert én mensen die voor het eerst een vorm van endeldarmkanker hebben die als niet-operabel wordt beschouwd.

“Let wel, dit ging dus om patiënten die elders geen uitzicht op behandeling hadden”, benadrukt Martijn. “Daar wilden wij ons niet bij neerleggen. Wij wilden hen wel iets bieden en IORT was een van de mogelijkheden. Dat IORT nu in de Nederlandse richtlijn is opgenomen, is dankzij onze inzet. Door de gecombineerde methode (vooraf chemotherapie/radiotherapie, een speciale operatietechniek en IORT) zijn de overlevingskansen in twintig jaar tijd gestegen naar 50 procent voor patiënten met een recidief en 70 procent voor niet-operabele endeldarmkanker. Het Catharina Ziekenhuis een landelijk verwijscentrum voor endeldarmkanker geworden.”

Samen

“Het mooie van de afgelopen twintig jaar IORT? De samenwerking met mijn collega’s. Ik kan het niet alleen, de anderen ook niet. Dat we dit samen - multidisciplinair - doen en dat de regio dit steunt, is zo enorm belangrijk. We krijgen patiënten uit heel Nederland, zelfs uit het buitenland. Als ik terugkijk op de afgelopen twintig jaar ben ik tevreden. Hoe gek het ook klinkt, er is nog nooit zoveel gelachen in de spreekkamer als bij mij. Natuurlijk zijn er uitermate pijnlijke momenten, maar zelfs in die pijnlijke momenten denk ik: ik heb iets voor die patiënt kunnen betekenen.”

Meer informatie:
www.catharinaziekenhuis.nl/radiotherapie
Telefoon: 040 - 239 64 00

Wat is IORT?

IORT is de afkorting van Intra Operatieve RadioTherapie en betekent dat de patiënt tijdens de operatie bestraald wordt. IORT bij endeldarmkanker staat nooit op zichzelf, maar is onderdeel van een complete behandeling. Voor de operatie wordt de patiënt al enkele weken bestraald om de tumor zo klein mogelijk te maken voor de operatie. Dan wordt de tumor operatief verwijderd en vervolgens wordt IORT toegepast. Op de operatietafel, terwijl de patiënt 'open' ligt, wordt de plaats waar de tumor zat, kort en intensief bestraald. Het grote voordeel van deze inwendige bestraling is dat de straling direct het gebied van de tumor bereikt. Van buitenaf kan de patiënt niet zo intensief bestraald worden, omdat dat gezonde weefsel waar doorheen bestraald wordt, niet mag beschadigen. In twintig jaar tijd is het Catharina Ziekenhuis er in geslaagd de overlevingskansen bij complexe vormen van endeldarmkanker te verhogen vijf naar zeventig procent.

Inmiddels past het Catharina Ziekenhuis al ruim anderhalf jaar IORT ook toe bij borstkanker. Met een éénmalige intra-operatieve bestraling van patiënten met borstkanker is het mogelijk om de intensieve uitwendige bestraling die normaal gesproken na de operatie aan borstkankerpatiënten gegeven wordt, volledig weg te laten.

Radiotherapie in nationale top

De afdeling Radiotherapie van het Catharina Oncologiecentrum behoort volgens patiënten tot de top drie van Nederland. Zij waarderen de deskundigheid van het personeel en de omgang met de laboranten met een 9.3. Ook het feit dat patiënten steeds met dezelfde radiotherapeut te maken krijgen en zelf het tijdstip van de bestralingsbehandelingen kunnen aangeven, wordt als prettig ervaren. Dat blijkt uit de uitkomsten van de CQ-index (Consumer Quality Index) Radiotherapie; een vragenlijst waarin concrete patiëntenervaringen met zorg worden gemeten.